

Rahanpesun estäminen

23.8.2024
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyviä selvityksiä koskevat vaatimukset kryptovarapalveluita tarjoaville

Ohjeen tarkoitus ja taustamateriaali

Tämän dokumentin tarkoituksena on ohjeistaa EU:n kryptovara-asetuksen (EU) 2023/1114 eli niin kutsutun MiCA-asetuksen 62 artiklassa tarkoitettua toimilupaa hakevia laatimaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevat hakemusasikirjat niin, että hakemuksen käsittely tapahtuisi mahdollisimman sujuvasti. Ohjeen lopussa on maininta myös muun toimiluvan perusteella eli ilmoituksen nojalla kryptovarapalveluita tarjoavan yrityksen selvityksille asetetuista vaatimuksista.

Kryptovarapalvelun tarjoajan toimilupaa hakevan tulee MiCAn 62 artiklan 2 kohdan i alakohdan mukaisesti sisällyttää hakemukseen kuvaus niistä sisäisen valvonnan mekanismeista, toimintaperiaatteista ja menettelyistä, joilla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä.

Kuvauksesta tulee käydä ilmi se, että mekanismit, toimintaperiaatteet ja menettelytavat ovat riittävät ja oikeassa suhteessa hakijan toiminnan luonteeseen, laatuun ja laajuuteen sekä toimintaan liittyvään ominaisriskiin. Lisäksi kuvauksesta tulee käydä ilmi, miten hakija on pyrkinyt varmistamaan laissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017) (rahanpesulaki) säädettyjen velvoitteiden noudattamisen.

Jotta hakijalla on riittävät valmiudet laatia sääntelyn edellyttämät kuvaukset ja dokumentit, hakijan tulisi perehtyä erityisesti seuraaviin ohjeisiin:

- Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet:
 - [Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen \(2/2023\)](#)
 - [Pakotesäntelyn ja kansallisten jäädäyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen \(4/2023\)](#)
- [Euroopan pankkiviranomaisen \(EBA\) ohjeet:](#)
 - Ohjeet rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskitekijöitä koskien (EBA/GL/2021/02) ja erityisesti ohjeet EBA/GL/2024/01, joilla riskitekijöitä koskeviin ohjeisiin on lisätty alakohdainen ohje 21 kryptovarapalvelujen tarjoajille (CASP)
 - Ohjeet maksun tiedot -asetuksen noudattamiseen liittyen (EBA/GL/2024/11) (eng)
 - Ohjeet vaatimustenmukaisuuden hallintaan liittyvistä toimintaperiaatteista ja menettelytavoista sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien vaatimusten noudattamista valvovan toimihenkilön tehtävästä ja vastuista (EBA/GL/2022/05) (AML compliance officer guidelines)
 - Ohjeet etätunnistamisratkaisujen käytöstä asiakassuhteen perustamisessa direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 1 kohdan mukaisesti (EBA/GL/2022/15)
 - Ulkoistamista koskevat ohjeet (EBA/GL/2019/02)
- [Financial Action Task Force \(FATF\): Updated Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers](#)

Edellä mainitut **ohjeistukset tulee ottaa huomioon** laadittaessa riskiarviota sekä toimintaperiaatteita ja menettelytapoja.

Lisäksi EBA valmistelee ohjeistusta *Guidelines on internal policies, procedures and controls to comply with restrictive measures* ja ohjeiden valmistuttua niitä sovelletaan myös kryptovarapalveluita tarjoaviin.

Hakemuksen mukana toimitettavat selvitykset ja asiakirjat

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen ESMA on julkaissut luonnokset toimilupahakemuksen ja muun toimiluvan perusteella kryptovarapalveluita tarjoavan yrityksen ilmoituksen sisältöä koskevista standardeista¹.

Toimilupahakemuksen sisältöä koskevan standardin artiklassa 6 on tarkennettu MiCAn 62 artiklan vaatimuksia. Alla on listattu toimitettavat selvitykset ja/tai dokumentit sekä annettu lisäohjeita näiden sisältöön liittyen.

1. Riskiarviot

- Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio
 - Katso EBA:n ohjeet rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskitekijöitä koskien sekä MOK 2/2023, luku 4
 - Riskiarviossa on **arvioitava erikseen** rahanpesun riski ja terrorismin rahoittamisen riski.
 - Riskiarviosta on käytävä ilmi hakijan perusteltu arvio hakijan toimintaan liittyvästä **ominaisriskistä** sekä **jäännösriskistä** kokonaisuudessaan sekä seuraavien tekijöiden osalta erikseen:
 - Asiakaskunta
 - Tarjottavat tuotteet ja palvelut
 - Toiminnassa käytettävät jakelukanavat
 - Maantieteelliset toiminta-alueet
- Pakotteisiin ja kansallisiin jäädyttämissäätöksiin liittyvä riskiarvio
 - Katso MOK 4/2023, luku 5 sekä EBA:n valmisteilla olevat ohjeet pakotesäätelyyn liittyen
- Kuvaus prosessista em. riskiarvioiden laatimiseksi mukaan lukien riskiarvion päivittämisessä noudatettavat prosessit ja aikataulut.
- Selvitys niistä tahoista, jotka ovat vastuussa riskiarvion laatimisesta ja sen päivittämisestä.

2. Toimintaperiaatteet ja menettelytavat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi.

- Toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen tulee sisältää seuraavat osa-alueet
 - Asiakkaan tuntemista koskevat velvoitteet
 - Maksun tiedot -asetuksesta johtuvat velvoitteet
 - Epäilyttävien liiketoimien havaitseminen ja ilmoitusvelvollisuuden noudattaminen
 - Pakotesäätelystä ja jäädyttämissäätöksistä seuraavien velvoitteiden noudattaminen
- Tarkentavat ohjeet:

¹ [Final Report on Draft technical Standards specifying certain requirements of the Markets in Crypto Assets Regulation \(MiCA\) – first package](#)

- Katso MOK 2/2023, luku 5 toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen määritelmät
 - Toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen tulee olla riskiperusteisia ja yhteys riskiarvion ja valittujen riskienhallintakeinojen välillä tulee käydä ilmi.
- 3. Sen henkilön tiedot, joka vastaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien velvoitteiden noudattamisen valvonnasta sekä kuvaus kyseisen henkilön kokemuksesta ja koulutuksesta.**
- Katso tarkemmin MOK 2/2023, alaluku 5.2.2.2 (viittaus korjattu 5.9.2024)
- 4. Kuvaus niistä vuosittaisista toimenpiteistä ja resursseista, joilla varmistetaan henkilöstön riittävä osaaminen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen sekä erityisesti kryptovaroihin liittyviin riskeihin liittyen.**
- 5. Selvitys siitä, kuinka usein toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja sisäisen valvonnan mekanismien riittävyys ja tehokkuus arvioidaan ja miten arviointi suoritetaan sekä henkilöt tai toiminnot, joiden vastuulla arviointi on.**
- 6. Kuvaus rahanpesulain 7 luvun 8 §:ssä tarkoitetusta riippumattomasta kanavasta tai hakemus Finanssivalvonnan ilmoituskanavan käyttämisestä rahanpesusääntelyn rikkomusepäilyiden ilmoittamisessa siten kun Finanssivalvonnan verkkosivuilla on ohjeistettu.**
- Riippumattomasta kanavasta ja Finanssivalvonnalle tehtävästä hakemuksesta tarkemmin Finanssivalvonnan verkkosivuilla: [Linkki ohjeisiin.](#)

Ilmoitusmenettelyn yhteydessä toimitettavat selvitykset

Kryptovarapalveluita saavat MiCAN mukaan tarjota myös sellaiset finanssiyhteisöt, joilla on jo Finanssivalvonnan myöntämä muu kuin kryptovarapalvelun tarjoajan toimilupa. Luottolaitoksia lukuun ottamatta sallittujen kryptovarapalveluiden joukkoa on rajattu toimilupatyypin mukaan. Finanssiyhteisöjen, mukaan lukien luottolaitosten, on kuitenkin tehtävä asiasta ilmoitus Finanssivalvonnalle ennen palveluiden tarjoamista. Kryptovarapalvelun tarjoamiseen liittyvästä finanssiyhteisöjä koskevasta ilmoitusmenettelystä säädetään MiCAN 60 artiklassa.

MiCAN 60 artiklan 7 kohdan b alakohdan perusteella ilmoitusmenettelyssä on toimitettava vastaava kuvaus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyen kuin toimilupaa haettaessa. Myös ES-MAN toimilupahakemuksen ja ilmoitusmenettelyn sisältöä koskevien standardien luonnoksissa vaatimukset ovat samat.

Edellä kuvattu huomioon ottaen ilmoitusmenettelyssä tulee ilmoituksen tekijän toimittaa vastaavat selvitykset kuin toimilupahakemuksen yhteydessä tulee toimittaa. Toimilupahakemuksesta poiketen selvitykset tulee kuitenkin toimittaa vain siltä osin, kun kryptovarapalvelujen tarjoamisen johdosta voimassa oleviin toimintaperiaatteisiin, menettelytapoihin ja riskienhallintakehykseen on tehty muutoksia. Esimerkiksi riskiarviosta voidaan toimittaa ainoastaan kryptovarapalveluita koskeva ote.